

Februari 1963. Het is de beruchte, strenge winter waarin onder barre omstandigheden in januari de Elfstedentocht is gereden. In januari is Reinier Paping uitgeput en half bevroren, meer strompelend dan schaatsend, als eerste over de eindstreep gekomen.

In Oosterbeek volgt de beeldhouwer Marius van Beek gespannen de weerberichten. Vóór 17 februari wil hij met een uit de Tweede Wereldoorlog afkomstig verbouwd landingsvaartuig op een aanhanger achter zijn auto naar Genua rijden en met een vrachtboot naar Egypte oversteken. Al maanden bereidt hij zich voor op deze avontuurlijke expeditie. Met zijn boot, de *Nefertete*, wil hij de Nijl vanaf Luxor via de in aanbouw zijnde Assouandam naar de tweede Cataract 1 bij Wadi Halfa afvaren. Het is een tocht van ruim duizend kilometer tot diep in het zuiden, net over de grens met Soedan. Piet Esser, beeldhouwer en docent aan de Amsterdamse Rijksacademie en Ko Abbenhuis, assistent-beeldhouwer en technicus vergezellen hem op deze expeditie. In de jaren vijftig en zestig van de 20^e eeuw is Egypte volop in het nieuws door de Suezcrisis en door het Assouanproject dat door Amerikaanse en West-Europese geldschieters gefinancierd zou worden. Als deze zich in 1956 terugtrekken, levert Rusland de nodige financiële en technische ondersteuning aan dit gigantische project. De bouw van de 'grote Dam' begint in 1959.

Al snel wordt duidelijk dat het project rampzalige gevolgen heeft voor het culturele erfgoed in het gebied tussen de nieuwe Assouandam en Wadi Halfa. Beroemde monumenten als de Ptolemaeïsche tempel van Kalabsha, de Abu Simbel tempel en vele historisch en archeologisch interessante objecten, zoals prehistorische rotsgravingen, Koptische kloosters, Romeinse forten en tempels uit Egyptische dynastieën liggen in dit gebied dat onder water komt te staan.

Wetenschappers en kunstkenner uit de hele wereld uiten hun verontrusting. Expeditie onderzoeken in het bedreigde gebied wat er gered kan worden. UNESCO, de UNO-organisatie voor onderwijs, wetenschap en kunst, begint een reddingsplan. De conservator van het Leids Rijksmuseum van Oudheden, Adolf Klasens, doet tussen 1962-'63 onderzoek in een nederzetting uit de 2e-4e eeuw.

Na een barre tocht komen Marius en Ko ondanks de nodige problemen net op tijd in Genua aan. Esser, door griep vertraagd, is per vliegtuig nagereisd. Op 17 februari steken de mannen met de *Esperia* over naar Alexandrië met de auto, aanhanger en boot. Naar aanleiding van hun bezoeken aan bezienswaardigheden die soms op speurtochten lijken en hun - al dan niet geslaagde - contacten met de Nubische bevolking, schrijft Marius zijn reisverslag. Hij maakt talloze foto's, dia's en draait meters zwart-wit film. Vindingrijk, met de primitiefste middelen, belicht hij zijn objecten en ontwikkelt hij het materiaal. Marius beschrijft zijn waarnemingen beeldend, gevoelig en geestig. Hij laat de lezer door zijn ogen meekijken en ervaren wat er in hem omgaat. De foto's, dia's en filmbeelden tonen dat hij met zorg die beelden kiest die een verhaal vertellen, zoals trossen mensen hangend aan de tram in Caïro, de *Nefertete* aangemeerd aan de daklijst van de Philae tempel en de nu ondergelopen authentieke Nubische huizen. Daar tegenover de nieuwbouwhuizen in Kôm-Ombo waarin de geëvacueerde Nubische bevolking geherbergd zal worden en beelden van Abu Simbel die ons een indruk geven van de gigantische afmetingen ervan. Na zijn terugkeer doet Marius voor radio en tv verslag van zijn expeditie. In de jaren daarna verschijnen meer publicaties van zijn hand in kranten en tijdschriften en geeft hij door het land lezingen.

Marius van Beek overleed in 2003, veertig jaar na zijn Egypte-expeditie. In zijn archief bevond zich dit unieke woord- en beeldmateriaal over deze tocht die een onuitwisbare indruk op hem maakte. Zijn leven en werk zijn er sterk door beïnvloed. De kinderen Van Beek hebben dit materiaal geordend en verwerkt tot dit boek. Het boeiende reisverslag is aangevuld met nooit eerder gepubliceerde brieffragmenten en dagboeknotities, foto's en de opnieuw gemonteerde film van Marius op DVD. Een bijzonder tijdsdocument en een herinnering aan een bevlogen man die zich niet met de touringbus of cruiseboot voor de ingang van de grote monumenten liet afzetten maar die zijn eigen ontdekkingsstocht wilde maken.